

Bijlage bij de beleidsreactie op “Snel, Betekenisvol en Zorgvuldig, een tussenevaluatie van de ZSM-werkwijze”

Hieronder volgt casuïstiek ter illustratie van het streven naar ‘betekenisvol’ afdoen.

Casus 1 – Gedragscorrigerend gesprek tussen OvJ en verdachte leidt tot waardevolle contextinformatie

De 13-jarige ‘Paloma’ wordt aangehouden nadat zij een fles drank steelt in een supermarkt. Het feit dat Amber deze fles drank niet voor zichzelf heeft gestolen maar voor iemand anders vinden alle partners zorgelijk. De politie laat weten dat Amber eerder is aangehouden voor het afsteken van illegaal vuurwerk, hiervoor loopt ze momenteel bij Halt. Halt geeft aan dat Jeugdzorg momenteel betrokken is in het gezin en dat Amber een traject bij De Waag volgt. Hier krijgt ze gespecialiseerde zorg voor haar grensoverschrijdende gedrag. De Waag geeft aan de zorgen omtrent Amber te herkennen, zij zet zich overal tegen af en heeft een nonchalante houding. Amber blowt, drinkt alcohol en rookt als zij zich ongelukkig voelt. Volgens Halt hebben de ouders van Amber opvoedondersteuning gekregen omdat zij problemen hebben met de opvoeding van Amber. De Waag adviseert het Leeratelier dan ook, gezien de omstandigheden, dat Amber baat heeft bij een strafrechtelijke interventie. Volgens hen kan dit helpen om tot Amber door te dringen. Binnen het leeratelier wordt besproken dat Amber in aanmerking komt om nog eens naar Halt te gaan. Gezien haar leeftijd vinden we het belangrijk dat zij geen documentatie krijgt. Wel willen we hier een verzwarend element aan toe voegen, zeker na het signaal van de Waag. Daarom gaat de Officier van Justitie in gesprek met Amber en haar ouders. Tijdens het gesprek spreekt de Officier Amber streng toe, als zij dit gedrag blijft vertonen en wederom in aanraking komt met Justitie, zal ze strafrechtelijk vervolgd worden. De Officier voelt tijdens het gesprek dat er een spanning is tussen dochter en vader. Na op een rustige manier een aantal vragen te stellen over hun relatie, geeft vader toe Amber een aantal keren iets te hardhandig te hebben aangepakt. Uiteindelijk ontstaat de erkenning bij het hele gezin dat er sprake is van mishandeling, en is er bereidheid bij het hele gezin het probleem samen aan te pakken. Amber is ‘wakker geschud’ door deze waarschuwing van de Officier van Justitie en Veilig Thuis gaat aan de slag met hulp voor het gezin rondom de kindermishandeling. Voordat we de casus afsluiten geven we nog een terugkoppeling aan de Waag, zodat zij weten wat er speelt en verder kunnen met de zorg voor Amber.

Casus 2 – Door in gesprek te gaan met de advocaat van de verdachte draagvlak creëren voor de interventie

‘Winston’ wordt op 3 maart aangehouden op verdenking van huiselijk geweld. Zijn moeder heeft aangifte gedaan nadat hij haar een kopstoot heeft gegeven. Zij geeft aan het agressieve gedrag van haar zoon niet meer aan te kunnen en dat er thuis dingen voorvallen die het licht niet kunnen verdragen. Het

escaleren van het agressieve gedrag van 'Winston' wordt ook door zijn broer bevestigd. De Reclassering laat weten dat 'Winston' een bekende is en dat er veel zorgen zijn, onder andere vanwege zijn verslaving aan cocaïne. 'Winston' heeft hiervoor verschillende trajecten doorlopen. Zo is hij in Zuid-Afrika in behandeling geweest en heeft hij een deeltijd behandeling bij de GGZ gevolgd. Dit heeft blijkbaar niet het gewenste effect gehad. 'Winston' staat bij de Politie geregistreerd voor feiten zoals te hard rijden, rijden onder invloed en diefstal van scooters. Omdat 'Winston' een zorgelijke en kwetsbare jongen is, willen we de casus graag verdiepen. Het gezamenlijke doel is dat het agressieve gedrag en drugsgebruik van 'Winston' stopt om de veiligheid van de verdachte, het slachtoffer en de betrokkenen te kunnen garanderen.

Uit het gesprek van SHN met de moeder van 'Winston' blijkt dat ze graag wil dat haar zoon hulp krijgt. Een huisverbod zou volgens de moeder rust in het gezin creëren, wel geeft ze aan dat ze niet weet waar haar zoon dan kan verblijven. Omdat 'Winston' zich jegens de Politie op zijn zwijgrecht beroept is het lastig informatie bij hem los te krijgen. Om toch de wensen en behoeften van 'Winston' boven tafel te krijgen, spreekt de Reclassering hem voor het scherm. 'Winston' komt opgefokt over en wenst zijn ouders en broer dood. Hij geeft aan zich wel te kunnen redden als hij een tijdelijk huisverbod opgelegd krijgt. Op basis hiervan schatten we in dat de veiligheid van het slachtoffer en betrokkenen niet wordt gewaarborgd als 'Winston' weer naar huis gaat.

De meest passende interventie vinden wij een contactverbod tussen 'Winston' en zijn gezin om de veiligheid op korte termijn te waarborgen, aangevuld met directe en passende zorg voor 'Winston'. Dit kan middels een strafbeschikking met een gedragsaanwijzing worden opgelegd. Echter dit kan alleen indien 'Winston' bekend en wil meewerken. Hierop heeft de Officier van Justitie contact opgenomen met de advocaat van 'Winston'. Naar aanleiding van dit gesprek heeft 'Winston' schuld bekend waardoor een strafbeschikking mogelijk is gemaakt. De Reclassering heeft dit meteen aan 'Winston' teruggekoppeld zodat hij zich er van bewust is dat hij zich moet melden bij de Reclassering en moet meewerken aan de behandeling die voor hem in gang wordt gezet. De reclassering zet daarbij in op een kortdurende klinische opname met als doel te ontwennen, stabiliseren en diagnostiek.

Door het contact met de advocaat hebben we een passende interventie kunnen kiezen voor 'Winston' en zijn gezin. In de afwikkeling hebben we de moeder van 'Winston' laten weten wanneer 'Winston' vrijkomt, daarnaast gaat de wijkagent bij haar langs.

Casus 3 - Verder vragen maakt betekenisvol

Mevrouw Janssen, 65 jaar oud, steelt een fles wijn bij de supermarkt. Er is geen delictverleden bekend. Zij vertelt in het verhoor dat haar man na een hersenbloeding in een rolstoel thuiszit. De reclasseringswerker op ZSM heeft contact met de maatschappelijk werker van meneer. Die vertelt haar dat mevrouw alcoholist is en bijna dagelijks steelt. Samen gaan zij bij mevrouw langs en bespreken zij met haar het probleem. Mevrouw gaat akkoord met een 'stap voor stap'-aanpak bij de verslavingsreclassering. In plaats van een boete krijgt mevrouw een voorwaardelijk sepot met als voorwaarde het volgen van de training bij de verslavingszorg.

Casus 4 – Denken vanuit droomwens

‘Muriel’ laat te weten lastig gevallen te worden door haar ex. Ze geeft aan dat haar ex haar mishandeld heeft maar wil hier geen aangifte van doen. Na de relatiebreuk valt haar ex haar herhaaldelijk lastig. Toen haar ex voor de zoveelste keer bij haar op de stoep stond en haar auto heeft vernield wilde ze aangifte doen van stalking. De verdachte is bekend bij de Reclassering. In 2008 is er een Reclasseringsadvies opgesteld, hij werd toen verdacht van mishandeling van een andere partner. Uit het onderzoek kwamen aanwijzingen voor alcohol- en agressieproblematiek naar voren, maar verdachte ontkende alles en stond niet open voor hulp/begeleiding.

Gezien de context informatie en het zorgelijke gedrag van de verdachte heeft het prioriteit de veiligheid van de aangeefster en haar kind op korte termijn te kunnen waarborgen. Uit de documentatie van de verdachte blijkt dat er nog een aantal feiten openstaan waarvoor de verdachte moet voorkomen. De oorspronkelijke overweging was om deze zaken samen te voegen om een sterke zaak te hebben. Echter, omdat er sprake is van zorgen (op korte termijn) voor het slachtoffer is besloten om de zaken te splitsen om zo de veiligheid van de aangeefster en haar kind te kunnen waarborgen.

De verdachte is uitgenodigd voor een OM-horen door de Officier inzake de vernieling van de autobanden. Hierbij is ook de reclassering en mogelijk de politie aanwezig. De Officier heeft een gedragsaanwijzing opgelegd met meldplicht en contactverbod met het slachtoffer. Mogelijk zal de verdachte (eventueel op advies van zijn advocaat) hier niet mee akkoord gaan. Hij is dan in ieder geval gewaarschuwd, dat men met hem bezig is, wat de veiligheid van het slachtoffer vergroot. Daarnaast zal nog nader onderzoek gedaan worden naar de stalkingszaak. Het slachtoffer wordt nogmaals gehoord en daarna zal de verdachte ook gehoord worden. Waarschijnlijk zal hij gedagvaard worden en zal er reclasseringsrapportage worden aangevraagd. Als hij verstandig is dan accepteert hij de gedragsaanwijzing met de meldplicht en laat hij zich in de tussentijd behandelen voor zijn agressie en alcohol problematiek. Om de veiligheid voor het slachtoffer en betrokkenen op korte termijn te waarborgen zijn de zaken tegen de verdachte niet gevoegd maar gesplitst

Casus 5 – Binnenhalen van expertise

In de casus ‘Lehmet’ heeft het slachtoffer aangifte gedaan van meerdere wekelijks terugkerende mishandelingen. Daarnaast gaf de aangeefster aan gedwongen seks te moeten hebben, stemde zij hier niet mee in escaleerde dit ook vaak in geweld. Het belangrijkste doel in deze casus is de veiligheid van het kind. De veiligheid van het slachtoffer lijkt op korte termijn gewaarborgd te zijn omdat zij verblijft bij haar ouders. Voor de bewijsbaarheid van de zaak wordt geopperd om een buurtonderzoek uit te voeren en de ouders van het slachtoffer te horen als getuige. In overleg met de wijkagent kwam het Leeratelier op het idee om contact op te nemen met een expert eengerelateerd geweld. Gezien de culturele

achtergrond van de verdachte en de aangeefster, de omstandigheden en signalen ziet zij mogelijk een risico op eengerelateerd geweld.

Om dit nader te onderzoeken hebben we een expert eengerelateerd geweld van de politie ingeschakeld. Ook zij hebben zorgen in de richting eengerelateerd geweld. De desbetreffende behandelaar gaf aan dat deze zaak kan omslaan in een eengerelateerde zaak. Wanneer de ouders van het slachtoffer op de hoogte worden gesteld van de feiten die verdachte jegens hun dochter hebben gepleegd, kan dit escaleren. Het advies is dan ook om de ouders niet te horen. Wel kunnen burens gehoord worden, echter alleen de "Hollandse" namen. Als wij dit advies niet hadden ingewonnen hadden we mogelijk vanuit alle goede bedoelingen, de veiligheid juist verminderd in plaats van gewaarborgd.

Casus 6. Halt inzetten om dagbesteding te creëren in afwachting voor plaatsing instelling

'Jim' is samen met een vriend aangehouden voor het stelen van een pak koekjes in de supermarkt. Dezelfde ochtend is 'Jim' ook al in dezelfde supermarkt geweest en heeft toen een potje kauwgom gestolen. 'Jim' staat onder toezicht van de JBRA. Zij laten weten dat de gezinssituatie zorgelijk is. 'Jim' moet nog 3 weken wachten voordat hij start met een project bij Care Express, tot die tijd heeft hij geen dagbesteding en het lijkt erop dat hij uit verveling strafbare feiten pleegt. Naast Care Express is 'Jim' aangemeld bij Hoenderloo, hier kan hij over 4 maanden terecht. We maken ons zorgen over de periode voor zijn intake bij Care Express. Volgens ons is het belangrijk dat 'Jim' een dagbesteding krijgt om zo verder afglijden te voorkomen. Uit een gesprek met 'Jim' krijgen we de indruk dat hij een kwetsbare jongen is die moeilijk voor zichzelf kan zorgen en een sombere instelling heeft. Ook moeder hebben we gesproken en zij toont weinig initiatief om actie te ondernemen. De gezinscoach laat weten dat wanneer 'Jim' een vrijwillige dagbesteding krijgt, dit zinloos is als hij thuis niet wordt gecontroleerd. Hij heeft een steviger kader nodig. Omdat we ons op korte termijn zorgen maken om 'Jim' willen we Halt inzetten om zo in een gedwongen kader een dagbesteding te creëren tot aan zijn intake bij Care Express. Op deze manier sluit Halt aan bij de ingezette zorg in het lokale veld en houden we 'Jim' in beeld tot aan zijn intake.

Casus 7. Uitreiken dagvaarding en gedragsaanwijzing door OvJ in het bijzijn van verdachte, vader en jeugdspecialist

'De Vries' is met een mededader aangehouden voor afpersing van een schoolgenoot. Het slachtoffer en een getuige geven aan erg bang te zijn, verdachten zoeken hen steeds op. 'De Vries' is bekend bij het Veiligheidshuis, er zijn veel zorgen om hem. De afgelopen tijd is hij meerdere malen op ZSM voorbijgekomen, heeft meerdere keren bij Halt gelopen, kortom een zorgelijke en kwetsbare jongere. Omdat hij strafbare feiten blijft plegen vinden we een stevige straf op zijn plaats, we willen de negatieve spiraal doorbreken en een duidelijk signaal geven. Daarnaast willen we de veiligheid van het slachtoffer en de getuige waarborgen door een contactverbod. Ook vinden we het van belang dat de Raad voor de Kinderbescherming een onderzoek doet naar deze verdachte zodat er passende zorg kan komen.

De dagvaarding en gedragsaanwijzing zijn in persoon uitgereikt door de OvJ in de aanwezigheid van de vader van 'De Vries' en de jeugdspecialist. Op die manier is de jeugdspecialist geïncorporeerd en kan hij de zaak blijven volgen. Ook heeft de Officier goed met de vader gesproken en staat de verdachte op scherp.

Casus 8 – Context geeft de doorslag

Fatima uit een zeer streng islamitisch gezin heeft 3 truitjes bij de H&M gestolen. Dit is haar eerste delict. De officier van justitie neemt advies van de reclasseringswerker over: een sepot en 5 gesprekken met een reclasseringswerker. De context was doorslaggevend: het meisje was bang voor de reactie van haar ouders en goed bezig met de hbo-opleiding. Waarom zou ze alles riskeren voor een paar truitjes? Deze uitgestoken hand heeft meer impact dan vergelding van de winkeldiefstal.

Casus 9 en 10 – Eind goed, al goed...

- Twee jongens van 15 en 16 jaar uit Almere gaan op 22 december langs de deur als krantenbezorger om een zogenaamde kerstgroet over te brengen. Aanvankelijk slagen ze in hun opzet hun zakgeld flink aan te vullen. De meeste mensen geven hen het gebruikelijke geldbedrag. Op den duur lopen de jongens echter tegen de lamp bij een bewoner die hen niet herkent als zijn vaste krantenbezorger. De bewoner belt de politie en de gearriveerde agenten controleren de verdachten. Zij vallen door de mand en worden aangehouden op verdenking van oplichting. Na een nachtje cel bekent het duo en doet het afstand van de opbrengst. In overleg met de RvdK wordt besloten tot een HALT-afdoening. De Officier bepaalt dat het geld naar een goed doel gaat. De buurtbewoners die aangifte deden, hoeven hun geld niet terug en gaan akkoord met een donatie aan een goed doel. De jongens hebben in totaal €109,- opgehaald en dat bedrag gaat naar de actie Serious Request.

- Wanneer een auto een scooter snijdt, ontstaat er een ruzie tussen beide bestuurders. Daarbij geeft de scooterbestuurder de bestuurder van de auto één droge klap. Slachtoffer Hulp Nederland benadert het slachtoffer en de politie benadert de verdachte. Politie ontbiedt de verdachte op het politiebureau voor verhoor. Verdachte heeft geen strafblad, heeft spijt en wil zijn excuses aanbieden. Politie, OM en SHN bespreken de zaak. Verdachte schrijft een excuusbrief en doet er op eigen initiatief een GALL en GALL –cadeaubon bij. Slachtoffer Hulp Nederland checkt bij het slachtoffer of hij hiermee akkoord gaat. De zaak wordt afgedaan met een voorwaardelijk sepot met alleen proeftijd. Het slachtoffer waardeert het persoonlijke gebaar van de excuusbrief en de cadeaubon en voor hem is hiermee de kous af.